

Hadosztály ruházati szolgálatfőnök helye, szerepe a hadosztálytörzs irányító munkájában

Vincziczki Imre főhadnagy

Írásomban a teljesség igénye nélkül egy-egy feladat végrehajtása folyamatainak bemutatásával szeretném illusztrálni a ho. ruh. szolg. főnök munkáját a ho. törzs irányító tevékenységében.

A ho. ruh. szolg. főnök feladata, hogy – a szakmai előjárók és a parancsnok hadtáphelyettes követelményei alapján – szakmailag irányítsa, ellenőrizze az alárendelt egységek munkáját.

Mind a szakmai irányítás, mind az ellenőrzés nem egy izolált tevékenység, hanem integráns része a hadosztályparancsnok éves követelményrendszerében foglalt cselekvési programnak.

Annak ellenére, hogy a ruházati szolgálatfőnök csak közvetve vesz részt a hadosztály szintű gazdasági döntések előkészítésében, jelentős szerepet játszik az anyaggazdálkodásra, a társadalmi tulajdon védelmére és a beszerzésekre vonatkozó intézkedések kidolgozásában és realizálásában.

Az intézkedések kimunkálása nem nélkülözheti egy reális és körültekintően elemzett adatbázis információs erejét, ha pontosan kívánja felmérni az előjárók által megszabott feladatok és követelmények megvalósításának helyi közeget és feltételrendszerét.

A mai gazdasági viszonyok között egy adott feladat megoldására már kevés, ha egy javaslattal rendelkezik a ruházati szolgálatfőnök. A döntéselőkészítés sokrétűsége és alapossága érdekében törekednie kell az alternatív megoldásokra. Természetesen a döntési változatoknak – fő gondolatmenetükben – szinkronban kell lenniük az adott időszak gazdasági célkitűzéseivel.

Beosztásom első évében elkövettem azt a hibát, hogy csak az általam a legjobbnak ítélt variánst támasztottam alá számszaki adatokkal, bár biztosítottam a PK HTPH számára a választás lehetőségét. Ő mégsem tudott választani, mivel a többi megoldás a „levegőben” lógott. Megítélésem szerint minden variáns annyit ér, amennyire érvekkel és adatokkal alá van támasztva.

Sok gondot okozhatnak a megalapozatlan döntések. Egy-egy utasítás kiadása emiatt elhúzódhat. Az alárendelteknek így nincs elég ideje a saját intézkedéseik megalapozott megfogalmazására, arról nem is beszélve, hogy maga a gazdasági folyamat már esetleg elkezdődött amire a döntés megszületik.

Ha a ruházati szolgálatfőnök az irányító munkájának csak a hadtáptörzs képezi a közegét, akkor nem tud maradéktalanul eleget tenni a beosztásában előírt követelményeknek. Nem képes az alárendeltek munkáját hatékonyan irányítani és nincs kellő információja az alárendeltek ruházati gazdálkodásáról, legfőképpen pedig azokról a területekről, amelyek más szolgálati ágak munkájához kapcsolódnak. Gondoljunk csak a nyomtatványellátás, a védőruházati öltözeti fegyelem, valamint a társadalmi tulajdon védelmének kritikus pontjaira.

Ellenőrzéseim során több esetben felvetették az egység ruházati szolgálatfőnökök, hogy szinte „közelharc” árán tudják a nyomtatványigényléseket a felszámított norma által meghatározott értéken belül tartani. Az érintett szolgálatok nagyvonalúan adják le igényeiket, ugyanakkor előjárói követelményekre hivatkoznak. E két ok miatt aztán – mint utólag kiderült – 300–400%-os többletigény jelentkezik. A hadosztály fegyvernemi- és szolgálatiág főnökökkel közösen áttanulmányozva e területet, megvitatva konkrétan mely típusú okmányokból, milyen mennyiségre van szüksége, lehetővé vált a nyomtatványellátás az engedélyezett, illetve a felszámítható költségkeretek között való tartása. Stabilizálódott az ellátás színvonala, a rendeltetésszerűen fel nem használható okmányok köre pedig csökkent.

Az együttműködés hiányában, egyrészt felesleges feszültségek keletkeznének az alárendelt ruházati szolgálatok, a fegyvernemi és szolgálatiágak között, másrészt indokolatlan átcsoportosítások válnának szükségessé, amely esetleg fontosabb területről vonná el a pénzeszközöket.

A másik együttműködést minősítő terület a védőruházattal történő ellátás. E terület igencsak feszültségterhes szelete volt az ellátásnak, mert az alárendelt és gazdálkodást folytató egységek ruházati szolgálatai és a baleset-elhárítási és munkavédelmi megbízott tisztek a követelmények meghatározásakor „elszigetelődtek” egymástól, melynek természetesen az ellátás látta kárát. Egynémely munkaterület dolgozóinak munka- és balesetvédelme nem felelt meg a követelményeknek. A beszerzett anyagok értékét vizsgálva pedig kiderült, hogy a rendelkezésre álló költségvetési előirányzat felhasználása csak 60–70%-os.

A költségvetési gazdálkodás fejlesztése, esetleg rendkívüli események bekövetkezésének megakadályozása (mert nem a megfelelő védőeszköz állt rendelkezésre) érdekében szükségessé vált, hogy hadosztály szinten egységes értelmezést nyerjen a védőruházat ellátás, a gazdálkodási rendszere, valamint Parancsnoki Munkavédelmi Utasításban rögzített védőeszközök köre.

A végrehajtás módja, illetve az egységes követelményrendszer kidolgozása nemcsak a hadosztály ruházati szolgálatfőnököt és a parancsnoki balesetelhárítási és munkavédelmi megbízott tisztet érintette, hanem szükségessé vált más szolgálati ágak bevonása is, főleg egy-egy speciális területen végzett munkához szükséges védőruházat meghatározásakor.

Az egységes követelményrendszer egyértelműsítése és az e területen folyó költségvetési gazdálkodás szigorítására csökkentette az egység szintű gazdálkodásban meglévő feszültségeket és a hadosztály szintű ellenőrzés során a területre vonatkozóan nem történtek elmarasztaló megállapítások más szolgálatok részéről. A beszerzett védőruhák és eszközök köre jobban megfelelt a követelményeknek, így az adott pénzeszköz felhasználásra jutó hatékonysági mutató jobb lett. Az esetek jelentős százalékában az adott munkahelyen, az adott személynek olyan védőruha van biztosítva, amely a mindennapi munkájához teljesen szükséges.

Az együttműködés következő fokmérője az öltözeti fegyelem, ahol a ruházati szolgálatfőnök a ho. törzssel koordinál az egységes öltözeti rend, a színvonalas öltözeti kép megteremtése, egyszersmind az e célra biztosított előirányzat tudatos felhasználása érdekében. Egyértelműen kiderült, hogy jelentős lehetőségek és tartalékok vannak a ruházati anyagok rendeltetésszerű használatára, megóvására, a 24-órás ügyeleti szolgálatok ez irányú ellenőrző munkája terén.

Meggyőződés a magasabbegységénél, hogy az öltözeti kép nem lehet kampányfeladat tárgya, illetve, hogy ezt a kérdést „egy” intézkedéssel (legyen az bármennyire is részletes és körültekintő) nem lehet megoldani. Szakítani kellett azzal a szemlélettel, hogy csak szakmai feladatról van szó.

A kiképzési időszakot megelőző módszertani foglalkozások terveihez jóváhagyáskor szükségszerű volt mindenkor beépíteni – a 24 órás ügyeleti szolgálatok felkészítése céljából – olyan foglalkozásokat, amelyek az öltözeti módokat, típusokat mutatják be. Az egységes öltözeti rend megteremtése érdekében konkretizálni kellett, hogy e téren mi a feladata a kiképző alparancsnoki, az alegységparancsnoki állománynak, a törzs tisztjeinek, és nem utolsósorban a 24 órás ügyeleti szolgálatoknak.

Talán a legsokrétűbb és legfeszítőbb együttműködési terület a hadosztály ruházati főnök és a törzs viszonylatában a társadalmi tulajdon védelme.

E területen az együttműködés átfogja nemcsak a döntéshozást, a feladatszabást, a szabályozást, hanem az ellenőrzést is.

Köztudott, hogy a ruházati szolgálat gazdálkodási körébe tartozó anyagok zöme közkedvelt a polgári lakosságnál. Az is tény, hogy az anyagi fegyelem mint különálló fogalom nem értelmezhető, hanem része az általános katonai fegyelemnek. Az esetek többségében azon alakulatoknál, ahol nagy összegű ruházati kár keletkezett – főleg ha ennek jelentős része alegység szinten történt – ott más szolgálattal is gond volt. Találkoztam már olyan esettel is, hogy probléma jelentkezett pl. az aeg. szintű 24 órás szolgálat ellátása színvonalában, ezért az elrendelt váratlan parancsnoki ellenőrzés során nagy összegű ruházati hiány került a felszínre az adott alegységénél.

Ebből eredően szükségszerű, hogy a ruházati szolgálatfőnök – a rávonatkozó mértékben – megfelelő információval rendelkezzen más szolgálattal gazdálkodási fegyelmre, társadalmi tulajdon védelme területéről. Több esetben motiválhatja a levonható következtetés egy-egy váratlan ellenőrzés helyét, idejét és mélységét.

Kik azok a szolgálattal-főnökök, alosztályok a törzsen belül, akikkel együttműködve jelentősen előbbre lehet lépni a társadalmi tulajdon védelme területén?

A káresetek elemzésekor számtalanszor kiderült, hogy a katona ruházati anyagát az alegység szolgálatvezető vezényleskor nem ellenőrizte le. Ez részint hanyagságból következett be, de előfordult az is, hogy az alegység szolgálatvezető aznap értesült a vezénylet tényéről és minimálisan 2-3 óra állt rendelkezésére a katona szabályos utbaindítására. A rövid határidő természetesen rányomta bélyegét a végrehajtásra. Az elszámoltatásra vagy felületesen vagy egyáltalán nem került sor. Ilyen eset a vezénylet katonával esetleg több esetben is előfordul – és ha ő maga is hajlamos a „ruházati anyagának elvesztésére”, nehéz kinyomozni, hogy az egyes ruházati cikkei mikor és hol hiányoztak, a kompletteken kívül kapott ruházati cikkeivel elszámol-e vagy sem.

A többszöri, rövid időtartamú más-más helyőrségbe történő vezényléseket a csapatépítkezés szintén „termeli”.

Ahhoz, hogy jelentős összegű hiányokat el lehessen kerülni szükségszerű félévenként az elhelyezési szolgálatfőnök, az M kieg. alosztály vezényléssel foglalkozó tisztje, valamint a ruházati szolgálatfőnök együttműködése a vezénylési intézkedés kidolgozásakor. Az így elkészített terv tartalmazza a szolgálati-ágak sajátosságait is, azonkívül alaplokumentum e területe mindhárom fél számára.

A hadosztály ruházati szolgálatfőnök hogyan tudja ezt az együttműködést kamatoztatni?

Konkrét adatokra támaszkodva tud feladatokat szabni az alárendelt ruházati szolgálatoknak, hogy az adott alakulatnál mikor és milyen mérvű személymozgás várható.

A vezénylési parancsoknál lehetősége nyílik véleményezni, hogy hová szükséges a katonát úgy vezényelni, hogy az „A” kompletten kívül más ruházati anyagokat is vigyen magával. Így a minimálisra lehet szorítani a ruházati anyagok mozgását s ezzel párhuzamosan csökken a hiányok keletkezésének a lehetősége is.

Konkrét ellenőrzési feladatot tud szabni az egység ruházati szolgálatfőnöknek, hogy mikor és melyik alegységet számoltassa el, ezzel csökken annak a lehetősége, hogy többször megtörténjen egy-egy katona vezénylése esetében a szabálytalan útbaindítás.

Az illetmények korrekciója ellenőrzésekor olyan adatbázissal rendelkezik – ez általában egy-egy alakulatnál az összes vezénylések 70–75%-a –, melynek a birtokában rövid idő alatt ellenőrizni tudja a hadosztály ruházati szolgálatfőnök a „Vezényeltek-áthelyezettek nyilvántartásának” számszaki helyességét, ennek alapján az illetmény, illetve a költségvetési módosítás jogalapját is.

A fentiekben kívül lehetővé teszi a hadosztály ruházati szolgálatfőnök részére, hogy az ellenőrzések végrehajtása során – az alárendelt ruházati szolgálatfőnök tájékoztatója mellett – megbízható adatokkal rendelkezzen az alegységeknél történő személyi mozgások volumenét illetően. Ezáltal az ellenőrzése céltudatosabb, okfeltáróbb lehet mindamellelt, hogy a rendelkezésre álló időt így jobban kihasználja.

A következő ilyen együttműködési terület a törzs munkájában a káreljárások lefolytatása törvényességének a vizsgálata. Ma már úgy hiszem, hogy nem cretnek dolog azt kijelenteni, hogy a hadosztály ruházati szolgálatfőnök nemcsak az alárendelt ruházati szolgálatok gazdálkodása végrehajtásáért tartozik felelősséggel, hanem elsősorban ő köteles felügyelni a szakanyagokkal kapcsolatos jogalkalmazás törvényességére is.

A legmesszebbmenőkig meghatározza egy-egy alakulat társadalmi tulajdon védelmét szolgáló munkáját az a tény, hogy a káreljárások lefolytatása milyen formában történik, egy-egy kárügyet mennyi idő alatt zárnak le, maga a káreljárás mennyire volt okfeltáró, hogyan mérlegelték a határozatokban az alakulat érdekét és az elkövető(-k) vétkességét.

Mivel a káreljárások tárgya az esetek 80–85%-ában ruházati anyag hiánya, ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy a káreljárások lefolytatása, a felelőség mérvének megállapítása kérdésében a hadosztály igazgatási főtiszt, pénzügyi alosztályvezető és a ruházati szolgálatfőnök egységes álláspontot ala-

kítson ki és képviseljen mind a törzsben, mind az alárendelt alakulatoknál végrehajtott ellenőrzések során is.

Az egységes követelmény lehetővé teszi – mintegy visszatartó erőként is – a károk csökkenését. Ez növelni a ruházati szolgálat anyagi fegyelmét a ruházati cikkek megóvását, a rendszerben tartási idejének növelését és az adott költségvetési előirányzat mellett (mivel a kártérítés útján befolyt összeg a keletkezett kárhoz viszonyítva igen kevés és az adott ellátási időszakban rendszerint nem érezteti hatását) az ellátási színvonal emelését.

Cikkemben nem törekedtem e téma teljes körű kibontására, hanem inkább azt szerettem volna érzékeltetni – bár a hadosztály ruházati szolgálatfőnök nem vesz részt közvetlenül a hadosztálytörzs irányító munkájában – ahhoz, hogy a ruházati gazdálkodás irányítása, ellenőrzése, az előljáró által megszabott követelményrendszer érvényesítése maradéktalanul megvalósuljon, szükségszerű, a fejlődéshez elengedhetetlen, hogy a ruházati szolgálatfőnök a szakterületét érintően közvetlenül vegyen részt a törzs irányító tevékenysége megvalósítása érdekében kiadott parancsok, intézkedések kidolgozásában, a végrehajtás ellenőrzésében.